

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Minister for Finance and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf: RE/353/2023

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

18 Hydref 2023

Annwyl Peredur,

Adolygiad Annibynnol o'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi

Diolch am eich llythyr yn gofyn am y newyddion diweddaraf ar nifer o faterion sydd wedi'u cynnwys yn adroddiad terfynol yr Adolygiad Annibynnol o'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi, a gyhoeddwyd ar 6 Gorffennaf. Isod, mae ymateb i'r materion a amlygwyd yn eich llythyr.

Roedd yr adroddiad yn nodi bod lefel y gwaith ymgysylltu a wnaed â rhanddeiliaid wrth wneud yr ymchwil wedi bod yn isel. Rhybuddiwyd nad yw'r data am y cyfweiliadau a'r arolwg a gyflwynwyd yn yr adroddiad yn cynrychioli grwpiau rhanddeiliaid yn llawn ac y dylid bod yn ofalus wrth ddod i unrhyw gasgliadau yn seiliedig ar y data a gyflwynwyd.

Er nad oedd nifer y rhanddeiliaid a gymerodd ran yn yr adolygiad mor uchel ag yr oeddem wedi'i obeithio, roedd yr adolygiad wedi casglu safbwyntiau gan ystod eang o sefydliadau a oedd yn cynrychioli amrywiaeth o grwpiau rhanddeiliaid, gan gynnwys cymdeithasau masnach, sefydliadau amgylcheddol, rheoleiddwyr, swyddogion y llywodraeth a pholisi, casglwyr masnachol, gweithredwyr safleoedd tirlenwi, a chynhyrchwyr gwastraff. Rwy'n fodlon bod y tîm adolygu wedi gwneud pob ymdrech yn yr adolygiad i ymgysylltu â chymaint o rhanddeiliaid â phosibl, a bod canfyddiadau'r adolygiad, er nad ydynt o reidrwydd yn gwbl gynrychioliadol o'r safbwyntiau, yn sylfaen ddigonol i gefnogi ein dealltwriaeth o effaith cyfraddau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi ar ymddygiadau hyd yma ac i lywio'r broses o ystyried polisi yn y maes hwn yn y dyfodol.

Amlygodd yr adroddiad eto yr heriau o ran nodi effaith benodol y Dreth Gwarediadau Tirlenwi, sy'n golygu ei bod yn anodd priodoli effaith uniongyrchol y dreth hon.

Er i'r adolygiad nodi'r heriau o ran ynysu effaith y Dreth Gwarediadau Tirlenwi fel ysgogiad polisi unigol, canfu fod y Dreth Gwarediadau Tirlenwi wedi'i halinio'n dda â pholisïau a blaenoriaethau amgylcheddol eraill Llywodraeth Cymru. Ymhellach, canfu'r adolygiad fod y Dreth Gwarediadau Tirlenwi yn rhan hanfodol o becyn o fesurau polisi sydd, gyda'i gilydd, yn symud gwastraff i ffwrdd o safleoedd tirlenwi ac i fyny'r hierarchiaeth wastraff (h.y. tuag

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru
Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

at atal, ailddefnyddio, ailgylchu ac adfer). Fy mlaenoriaeth yn awr yw ystyried sut y gall polisi'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi barhau i ategu mentrau polisi newydd a phresennol yn y ffordd orau er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i gyfrannu at gyflawni ein hamcanion amgylcheddol.

Nid oedd yn bosibl ateb sawl cwestiwn ymchwil oherwydd diffyg data.

Rydym yn cydnabod bod bylchau yn y data ar gyfer rhai meysydd megis troseddau gwastraff a gwarediadau anawdurdodedig. Oherwydd eu natur, mae'n anodd mesur meysydd o'r fath. Fodd bynnag, mae fy swyddogion yn gweithio gyda phartneriaid yn Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) ac Awdurdod Cyllid Cymru (ACC) i sicrhau ein bod yn gwneud y defnydd gorau posibl o'r data sydd gennym. Yn ddiweddar, mae ACC wedi dechrau cyhoeddi data ychwanegol yn ei fwletinâu ystadegol er mwyn helpu i ddadansoddi a deall y sector gwastraff. Mae fy swyddogion hefyd yn gweithio gyda chydweithwyr polisi ar draws Llywodraeth Cymru i gefnogi'r gwaith o weithredu gwasanaeth olrhain gwastraff digidol a fydd o gymorth i'r gwaith o lenwi rhai o'r bylchau data sy'n bodoli ar hyn o bryd.

Mae'r bwlch rhwng cyfradd is a chyfradd safonol y Dreth Gwarediadau Tirlenwi wedi cyfrannu at gamddosbarthu gwastraff yn fwriadol.

Roedd canfyddiadau'r adolygiad yn atgyfnerthu ein rhagdybiaethau blaenorol bod y bwlch cynyddol rhwng y gyfradd is a'r gyfradd safonol yn rhoi cymhelliant ariannol clir i wastraff gael ei gamddisgrifio. Mae deall sut mae camddisgrifio yn digwydd yn allweddol i benderfynu ar y ffordd orau o fynd i'r afael ag ef. Mae fy swyddogion yn gweithio gyda phartneriaid yn ACC ac CNC i gynnal prosiect i gael gwell dealltwriaeth o gamddisgrifio, lle mae'n digwydd yn y broses, a'r ysgogwyr a chymhellion allweddol i bobl gamddisgrifio gwastraff. Bydd y prosiect wedyn yn ystyried pa gamau sydd eu hangen i fynd i'r afael ag ef.

Mae cyfradd is y Dreth Gwarediadau Tirlenwi hefyd wedi bod yn anghymhelliad rhag defnyddio opsiynau trin gwastraff amgen a chynaliadwy sy'n ddrutach (o gymharu â thirlenwi).

Rydym yn cydnabod, mewn rhai achosion, y gall fod yn wir bod cael gwared ar rai deunyddiau mewn safleoedd tirlenwi yn rhatach nag opsiynau trin gwastraff eraill. Gall ffactorau eraill, ar wahân i gost, hefyd effeithio ar y ffordd y caiff gwastraff ei waredu, gan gynnwys agosrwydd a mynediad at gyfleusterau trin amgen. Gall rhai deunyddiau sy'n gymwys ar gyfer cyfradd is y Dreth Gwarediadau Tirlenwi, ar ôl eu gwaredu, gael eu hailddefnyddio hefyd i adfer safleoedd tirlenwi.

Byddwn yn parhau i weithio gyda rhanddeiliaid i ddeall yn fanylach y ffactorau a allai gyfyngu ar reoli gwastraff yn fwy cynaliadwy ac ystyried pa gamau y gall fod angen i ni eu cymryd i fynd i'r afael â'r rhain.

Ystyriwyd bod y gyfradd ar gyfer gwarediadau anawdurdodedig (150 y cant o'r gyfradd safonol) yn synhwyrol ond codwyd materion ynghylch ei heffeithiolrwydd posibl o ran atal troseddau gwastraff oherwydd diffyg amlygrwydd a gwaith gorfodi.

Mae codi treth ar warediadau anawdurdodedig yn faes trethiant cymharol newydd a digynsail. Mae ACC wedi sefydlu tîm gwarediadau anawdurdodedig, sydd mewn 'cyfnod profi a dysgu' ar hyn o bryd. Mae'n bosibl bod hyn yn gyfrifol am y diffyg amlygrwydd canfyddedig a gofnodwyd yn yr adolygiad. Mae ACC wedi codi treth ar sawl achos o warediadau anawdurdodedig, ac mae un achos yn destun apêl i'r Tribiwnlys Trethi ar hyn o bryd. Mae ACC hefyd yn gweithio'n agos gydag CNC i wella dulliau mesur gwastraff ac atgyfeiriadau achosion yn y dyfodol. Wrth i'r gwaith barhau, ac wrth i nifer yr achosion lle

codir treth gynyddu, mae ACC yn disgwyl i ragor o wybodaeth gael ei rhyddhau i'r cyhoedd, a fydd yn cefnogi mwy o amlygrwydd wrth symud ymlaen.

Roedd y gwelliannau a awgrymwyd yn cynnwys cyflwyno cyfraddau treth lluosog; newid cyfraddau yn seiliedig ar y driniaeth o ddeunyddiau a ddymunir; ysgafnhau beichiau gweinyddol ar weithredwyr safleoedd tirlenwi; a neilltuo mwy o adnoddau (e.e. refeniw treth) i wella'r broses o reoleiddio'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi.

Cyfraddau treth

Ar hyn o bryd, mae diffyg data cadarn yn archwilio'r risgiau a manteision o gyflwyno cyfraddau treth newydd a byddai angen gwneud mwy o waith i ddeall y rhain yn fanylach. Er bod yr adolygiad wedi canfod nad yw cyfraddau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi'n dylanwadu ar lifoedd gwastraff trawsffiniol, dim ond yn y cyd-destun presennol y gellir ystyried y canfyddiad hwn, lle mae cyfraddau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi yn cyd-fynd â chyfraddau treth dirlenwi'r DU. Mae sampl gymharol fach y rhanddeiliaid a gymerodd ran a oedd yn sail i'r casgliadau hyn hefyd yn ei gwneud hi'n anodd pennu'r awydd posibl am newidiadau o'r fath ar draws y sector gwastraff ehangach. Er nad wyf am ddiystyru gwneud unrhyw newidiadau i gyfraddau treth yn y dyfodol, mae angen gwneud gwaith dadansoddi ymhellach er mwyn pennu risgiau a manteision unrhyw newid o'r fath, yn ogystal â nodi'r lefelau y gallai busnesau eu goddef. Byddwn yn parhau i weithio gyda chydweithwyr ar draws gwledydd eraill y DU i ddeall sut y gallem gasglu'r wybodaeth ofynnol a phenderfynu pa gamau, os o gwbl, y gellir eu cymryd dros y tymor hwy.

Cyfraddau yn seiliedig ar y driniaeth o ddeunyddiau a ddymunir

Roedd yr adolygiad yn cynnwys rhai canfyddiadau diddorol am y mathau o ddeunyddiau sy'n cael eu rhoi mewn safleoedd tirlenwi a nododd fod sawl ffrwd wastraff lle nad oedd cyfraddau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi yn atal defnydd o safleoedd tirlenwi. Felly, gallwn ystyried a ddylid symud rhai deunyddiau i fyny'r hierarchiaeth wastraff i annog eu hadfer a'u hailddefnyddio, ac a ddylid ailystyried cyfraddau deunyddiau eraill – er enghraifft, rhai deunyddiau peryglus – er mwyn annog eu gwaredu'n ddiogel.

Mae canfyddiadau'r adolygiad yn hyn o beth yn rhoi cyfle i ni gymryd camau wedi'u targedu fwy i ddeall barn y sector gwastraff yn fwy manwl ac ystyried pa gamau priodol y dylid eu cymryd. Rwy'n ymwybodol bod Trysorlys EF hefyd yn cynnal ystyriaethau tebyg o ran y dreth dirlenwi a bydd fy swyddogion yn ceisio i weithio gyda swyddogion Trysorlys EF i ystyried sut y gallai ein gwaith alinio â hyn wrth symud ymlaen.

Ysgafnhau beichiau gweinyddol ar weithredwyr safleoedd tirlenwi

Dywedodd nifer fach o weithredwyr safleoedd tirlenwi a gymerodd ran yn yr adolygiad fod baich gweinyddol y Dreth Gwarediadau Tirlenwi yng Nghymru yn uwch na'r dreth dirlenwi yn Lloegr. Efallai mai'r rheswm am hyn yw bod ACC wedi cyflwyno ffurflen Treth Gwarediadau Tirlenwi ddigidol fanylach ac yn cynnal adolygiadau mwy trylwyr a rheolaidd o rai achosion o gymeradwyo o dan y Dreth Gwarediadau Tirlenwi, yn enwedig o ran gostyngiadau dŵr.

Nod ffurflen dreth ddigidol newydd ACC yw ei gwneud yn haws i drethdalwyr sicrhau bod pethau'n iawn y tro cyntaf, drwy ofyn am ragor o fanylion o'r cychwyn cyntaf. Roedd ACC wedi cynnwys gweithredwyr safleoedd tirlenwi yn y gwaith o gynllunio'r ffurflen.

Mae CThEF ac ACC wedi nodi gostyngiadau dŵr fel maes o risg arbennig ar gyfer troseddau gwastraff. Mae ACC wedi sefydlu mesurau gwirio mwy trwyadl ac adolygiadau blynyddol o bob gostyngiad o'r cychwyn cyntaf, i sicrhau nad oedd y drefn yn cael ei

chamddefnyddio, ac mae'n ystyried bod y dull hwn wedi lleihau risgiau sy'n gysylltiedig â threth. Ers hynny, mae ACC wedi rhannu'r broses hon gydag CThEF a Chyllid yr Alban, a bydd y ddau ohonynt yn mabwysiadu dulliau tebyg yn Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban.

Mae dau Reolwr Cysylltiadau Cwsmeriaid penodedig gan ACC hefyd, sy'n cefnogi gweithredwyr safleoedd tirlenwi ar geisiadau am ryddhad, barn ar dreth, ymholiadau cyffredinol, a ffeilio ffurflenni treth. Mae'r ymagwedd bersonol, bwrpasol hon yn cynorthwyo gweithredwyr safleoedd tirlenwi i reoli eu cyfrifoldebau ynghylch y Dreth Gwarediadau Tirlenwi ac yn meithrin cydberthnasau cadarnhaol rhwng ACC a gweithredwyr safleoedd tirlenwi.

Neilltuo mwy o adnoddau (e.e. refeniw treth) i wella'r broses o reoleiddio'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi

Bydd ein dull o weinyddu'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi yn parhau i fod yn ddull sy'n sicrhau ein bod yn gwneud y defnydd mwyaf effeithlon ac effeithiol o'r adnoddau sydd ar gael i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi, a'n trethi datganoledig eraill. Ategir ein dull gan ein hegwyddorion treth, yn enwedig wrth gynllunio trethi i fod yn glir ac yn sefydlog. Hefyd, bod ein dull yn syml a theg, yn unol â'r ffordd Gymreig o weinyddu trethi.

Byddwn yn parhau i wella ein dealltwriaeth o faterion allweddol mewn perthynas â rheoli a gwaredu gwastraff drwy gryfhau ein cydberthnasau ar draws Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a chyda'n partneriaid allweddol yn ACC ac CNC. Bydd hyn yn cefnogi datblygiad parhaus y Dreth Gwarediadau Tirlenwi i sicrhau ei bod yn parhau i gyfrannu at y gwaith o gyflawni ein hamcan o Gymru ddiwastraff.

Yn gywir,

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Minister for Finance and Local Government